

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Älykästä, kestävää ja osallistavaa kasvua edistävän Eurooppa 2020 -strategian arviointi”

COM(2014) 130 final

(2015/C 012/17)

Esittelijä: **Stefano Palmieri**

Euroopan komissio päätti 16. toukokuuta 2014 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Älykästä, kestävää ja osallistavaa kasvua edistävän Eurooppa 2020 -strategian arviointi

COM(2014) 130 final.

Asian valmistelusta vastannut alakomitea ”Eurooppa 2020 -strategian arviointi” antoi lausuntonsa 5. syyskuuta 2014.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 15.–16. lokakuuta 2014 pitämässään 502. täysistunnossa (lokakuun 15. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 168 ääntä puolesta ja 7 vastaan 6:n pidättyessä äänestämästä.

1. Johdanto

1.1 Neljä vuotta Eurooppa 2020 -strategian käynnistämisen jälkeen Euroopan komissio on julkaissut tiedonannon ”Älykästä, kestävää ja osallistavaa kasvua edistävän Eurooppa 2020 -strategian arviointi” sekä käynnistänyt julkisen kuulemisen⁽¹⁾ strategian uudelleentarkastelua varten.

1.2 Käsillä oleva lausunto on Euroopan talous- ja sosiaalikomitean (ETSK) virallinen vastaus kuulemiseen sekä osa komitean suorittamaa kokonaisvaltaista arviointia, sillä Euroopan unionin puheenjohtajavaltio Italia on pyytänyt komiteaa laatimaan valmistelevan lausunnon Eurooppa 2020 -strategian pian tapahtuvasta väliarvioinnista.

1.3 ETSK valmistelee parhaillaan Eurooppa 2020 -strategian kokonaisvaltaista väliarviointia, johon kuuluvat seuraavat asiakirjat:

- hankekertomus, jossa käsitellään tarkemmin Eurooppa 2020 -strategian hallinnointiin liittyviä käsitteellisiä ja käytännön näkökohtia
- käsillä oleva lausunto SC/039
- erityisjaostojen ja CCMI:n, seurantaryhmien ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden ja verkostojen välisen yhteisryhmän osuudet
- kansallisten talous- ja sosiaalineuvostojen ja muiden vastaavien organisaatioiden osuudet
- ETSK:n Eurooppa 2020 -strategian ohjauskomitean tilaamassa tutkimuksessa *Priorities, challenges and prospects for civil society: involvement in the Europe 2020 strategy beyond 2015 – Case study of four Member States (BE–FR–IT–NL)* (laatinut Andrea Bellagamba) esitetyt päätelmät ja suositukset.

⁽¹⁾ Lisätietoa Euroopan komission verkkosivustolla: http://ec.europa.eu/europe2020/public-consultation/index_fi.htm

1.4 ETSK:n valmisteleva asiakirjakokonaisuus strategian väliarviointia varten esitellään korkean tason konferenssissa, joka järjestetään Italian EU-puheenjohtajakauden yhteydessä aiheesta ”Tehokkaampi Eurooppa 2020 -strategia: kansalaisyhteiskunnan ehdotukset sosiaalisen osallisuuden lisäämiseksi ja Euroopan kilpailukyvyyn parantamiseksi”. Konferenssi pidetään Roomassa 4.–5. joulukuuta 2014.

1.5 Eurooppa 2020 -strategian uudistamista koskevat ehdotukset, jotka on valmisteltu ETSK:n alaisissa eri elimissä ⁽²⁾ ja joista on keskusteltu työryhmien kokouksissa, esitellään kattavana kokonaisuutena luvussa 4: ”**ETSK:n suositukset Eurooppa 2020 -strategian todellista uudistamista varten**”.

2. Eurooppa 2020 -strategian ensimmäiset neljä vuotta: kriisin vaikutuksista pitkän aikavälin näkymiin

2.1 Eurooppa 2020 -strategian laatimisen kannatettavana tavoitteena oli varmistaa EU:n kilpailukyvyyn ja työllisyyden elpymisen puuttumalla rakenteellisiin ongelmiin niin, että samanaikaisesti taataan taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus unionin kansalaisille. Tähän jo itsessään vaativaan tilanteeseen syntyi vielä lisäksi yksi syvimmistä ja kestoltaan pisimmistä kriiseistä (viimeisen 80 vuoden aikana), joka vaikuttaa merkittävästi strategian kehitykseen.

2.1.1 Kriisi on kärjistänyt jo olemassa olevia selkeitä taloudellisia ja sosiaalisia eroja EU:ssa ja korostanut eroja kilpailukyvyssä ja sosiaalisessa yhteenkuuluvuudessa sekä vauhdittanut kasvun ja kehityksen polarisoitumista. Tällä on ilmeisiä seurauksia tulojen, vaurauden ja hyvinvoinnin tasapuoliseen jakautumiseen jäsenvaltioiden välillä sekä valtioiden sisäisesti EU:n alueiden välillä ⁽³⁾.

2.2 Arvioitaessa kriisin kehitystä ja seurauksia – jotka käyvät ilmi komission tiedonannosta ja sen liitteistä ⁽⁴⁾ – voidaan todeta, että kriisi on vaikuttanut kielteisesti Eurooppa 2020 -strategian täytäntöönpanoon, kun tarkastellaan strategian hallintotavan ja sen tavoitteiden tehokkuutta, asianmukaisuutta ja legitimiyyttä.

2.3 EU:n talouden ohjauksjärjestelmän rakenteessa on vahvasti painotettu säästötoimia, ja näin talousarvion kurinalaisuus on asetettu etusijalle Eurooppa 2020 -strategian keskipitkän ja pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamiseen nähden.

2.3.1 Vaikka ETSK pitää julkisen talouden vakauttamiseen tähtävien toimien vahvistamista välttämättömänä eräissä jäsenvaltioissa, on toisaalta havaittavissa, että säästötoimet tuottavat toivottuja tuloksia ainoastaan, jos ne toteutetaan talouden kasvukaudella. Jos niitä taas sovelletaan ”automaattisesti” talouden ollessa pysähdyksissä tai jopa taantumassa, kuten tällä hetkellä useimmissa jäsenvaltioissa, vaikutus kasvuun on negatiivinen. Tästä osoituksena on, että useissa jäsenvaltioissa tällainen politiikka ei ole tuottanut odotettuja tuloksia talouden tasapainottamiseksi ⁽⁵⁾, vaan talouden elpyminen on hidastunut tai jopa viivästynyt ja jo ennestään huolestuttava sosiaalinen eriytyminen on kiihtynyt.

2.4 Kriisin hallinnointi EU:n talouden ohjauksjärjestelmän kautta on vaikuttanut negatiivisesti edistymiseen strategian keskipitkän ja pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamisessa. Tämä on eräissä EU:n jäsenvaltioissa johtanut vaikeuksiin, jotka joissakin tapauksissa muodostavat esteitä ja rakenteellisia rajoituksia talouskehitykselle ja unionin sosiaaliselle yhteenkuuluvuudelle.

⁽²⁾ ETSK (2014) – ETSK:n erityisjaostojen, työmarkkinoiden seurantaryhmän, yhtenäismarkkinoiden seurantaryhmän, kestävän kehityksen seurantaryhmä, CCM:n ja yhteisryhmän osuudet – Kohti Eurooppa 2020 -strategian väliarviointia. Eurooppa 2020 -strategian ohjauskomitea.

⁽³⁾ ”Vuonna 2012 EU:ssa ylimpään (viidenteen) tuloviidennekseen kuuluvat ansaitsivat keskimäärin lähes 40 prosenttia kokonaistulosta, kun alimpaan (ensimmäiseen) tuloviidennekseen kuuluvien osuus oli alle 10 prosenttia.” Eurostat (2014), *Statistics in focus*, 12/2014.

⁽⁴⁾ Käsillä olevassa lausunnossa ei tilanpuutteen vuoksi esitetä kaikkia tilastotietoja, joiden osalta viitataan kahteen mainittuun asiakirjaan: COM(2014) 130 final ja sen liitteet 1–3.

⁽⁵⁾ 28 jäsenvaltion EU:ssa julkisen talouden velan osuus BKT:stä oli vuonna 2007 (viimeinen vuosi ennen kriisin alkua) 58,8 % ja vuonna 2013 se oli noussut 87,1 %:iin. Kasvu oli 28,3 prosenttiyksikköä. Euroalueen 18 jäsenvaltiossa osuus on noussut 66,2 %:sta 92,6 %:iin kasvun ollessa 26,4 prosenttiyksikköä. Eurostatin tietokanta: *General government gross debt*.

2.5 Rohkaisevia tuloksia on tähän mennessä saavutettu seuraavilla aloilla: a) ilmastonmuutoksen torjunta ja kestävä energiankäyttö ja b) koulutus ja koulunkäynnin keskeyttämisen vähentäminen. Sen sijaan tutkimuksen ja kehityksen (T&K) rahoituksen, työmarkkinoiden sekä köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunnan aloilla on ilmennyt erittäin huolestuttavia merkkejä.

2.5.1 Tutkimuksen ja innovoinnin (T&I) rahoituksen osalta kriisi näyttää syventäneen EU:n jäsenvaltioiden välistä kuilua. Ne jäsenvaltiot, joihin kohdistuu huomattavia paineita julkisen talouden vakauttamiseksi (ja jotka ovat usein juuri niitä jäsenvaltioita, jotka ovat muita jäljessä innovoinnissa), ovat leikanneet huomattavasti T&I-toimintaan suunnattuja julkisia menojaan⁽⁶⁾. EU:ssa tutkimuksen ja kehityksen (T&K) menojen osuus on yhä lähes yhden prosenttiyksikön alhaisempi kuin tavoitteeksi asetettu 3 prosenttia, ja ennusteiden mukaan se jää 2,2 prosenttiin vuonna 2020. Tähän vaikuttavat negatiivisesti yksityisten investointien vähäisyys sekä jäsenvaltioiden asettamat vaatimattomat tavoitteet.

2.5.2 Työmarkkinoilla työllisyysaste on viime vuosina polkenut paikallaan ja jäänyt Eurooppa 2020 -strategiassa asetetun tavoitteen alapuolelle (68,4 % vuonna 2013: miehillä 74,2 % ja naisilla 62,5 %). Merkit ovat erityisen huolestuttavia:

- 26,2 miljoonaa työtöntä
- 9,3 miljoonaa työnhausta luopunutta henkilöä
- 12 miljoonaa henkilöä, jotka ovat olleet työttömänä yli vuoden ajan
- 6 miljoonaa menetettyä työpaikkaa Euroopan unionissa vuoden 2008 jälkeen (ensimmäinen kriisivuosi) ja tästä aiheutuvat seuraukset osaamisen ja ammattitaidon katoamisen myötä
- 5,5 miljoonaa nuorta (alle 25-vuotiasta) työtöntä.

Pelkästään tämä on erityisen huolestuttavaa ja joissakin EU:n jäsenvaltioissa tilanne on vielä vakavampi, kun on kyse nuorista, työmarkkinoilta korkeassa iässä syrjäytyneistä ja naisista.

2.5.3 Köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa olevien ihmisten määrä EU:ssa kasvoi 114 miljoonasta vuonna 2009 124 miljoonaan vuonna 2012. Kehitys voi edelleen jatkua huonompaan suuntaan, kun otetaan huomioon kriisin seurannaisvaikutukset. EU:n asettama tavoite – köyhyys- tai syrjäytymisriskin piirissä elävien ihmisten määrän vähentäminen 96,4 miljoonaan vuonna 2020 – on vaikeasti saavutettavissa, sillä jo vuonna 2012 heitä oli 28 miljoonaa yli tavoitteen.

2.5.4 Vaikeasta tilanteesta tekee vielä ongelmallisemman se, että aineellisesta puutteesta kärsivien henkilöiden määrä on noussut, kuten myös niiden työikäisten henkilöiden määrä, joiden kotitaloudessa kukaan ei käy töissä.

2.5.5 Kriisi on kärjistänyt jo olemassa olevia eroja jäsenvaltioiden välillä ja tuonut esille selkeät erot kilpailukyvyssä ja sosiaalisessa yhteenkuuluvuudessa. Tällaiset kontrastit osoittavat selkeästi, miten tarpeellisia ovat ehdotukset uudistuksiksi, joilla optimoidaan toimien tehokkuus siellä, missä ongelmat ovat pahimmat.

2.5.6 Kaikki edellä esitetyt luvut osoittavat hyvin selkeästi, kuinka tärkeää on keskittyä kasvuun tähtääviin investointeihin, jotta voidaan tukea kilpailukykyä sekä yritysten ja erityisesti pk-yritysten edellytyksiä työpaikkojen säilyttämiselle ja luomiselle.

3. Analyysi Eurooppa 2020 -strategian ongelmista: hallinnointi, tavoitteet, osallistuminen ja toteutus

3.1 Tähänastisten tulosten analysointi osoittaa, että strategia on selkeästi riittämätön asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Eurooppa 2020 -strategiaa olisikin uudistettava sen tehokkuuden ja toimivuuden parantamiseksi ja jotta vältettäisiin sen epäonnistuminen, kuten kävi edelliselle Lissabonin strategialle. On erittäin tärkeää keskittyä tiettyihin tavoitteisiin, varmistaa niiden välinen johdonmukaisuus ja taata niiden toteuttaminen.

⁽⁶⁾ Veugelers, R. (2014) *Undercutting the future? European research spending in times of fiscal consolidation*. Bruegel Policy Contribution. Issue 2014/06.

3.2 Eurooppa 2020 -strategian merkittävimmät ongelmat liittyvät sen hallinnointiin, tavoitteisiin, kansalaisyhteiskunnan osallistumiseen ja strategian toteutukseen.

3.3 Eurooppa 2020 -strategian hallinnointijärjestelmä on heikko, eikä se velvoita tehokkaalla tavalla jäsenvaltioita noudattamaan sitoumuksiaan strategiassa määriteltyjen tavoitteiden (ja lippulaivahankkeiden) saavuttamiseksi.

3.3.1 Strategian hallinnointirakenteeseen on vakiintunut rakenteellinen vääristymä, jossa taloudelliset näkökohdat on asetettu sosiaali- ja ympäristöpolitiikan ohjauksen edelle ja Eurooppa 2020 -strategian tavoitteet ovat toissijaisia talouspolitiikan EU-ohjausjakson makrotaloudellisiin prioriteetteihin nähden. Tämä vaikeuttaa kilpailukykyä, sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja kestävän kehityksen mukaista luonnonvarojen hoitoa koskevien EU:n tavoitteiden saavuttamista.

3.3.2 Talouspolitiikan EU-ohjausjaksossa, joka käynnistyy vuotuisella kasvuselvityksellä (*Annual Growth Survey*) ja päättyy maakohtaisten suositusten antamiseen, on usein asetettu prioriteetteja, jotka eivät tue tehokkaasti Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden saavuttamista. Tämän lisäksi jäsenvaltiot eivät aina noudata maakohtaisia suosituksia laatiessaan vuotuisia kansallisia strategioitaan (kansalliset uudistusohjelmat) sekä tehdessään talousarvioon, rakenneuudistuksiin ja työllisyys- ja sosiaalipolitiikkaan liittyviä päätöksiä⁽⁷⁾.

3.4 Eurooppa 2020 -strategian laatimisen yhteydessä määritellyt tavoitteet niihin liittyvine indikaattoreineen eivät ole sitovia, eikä niille ole pyritty saamaan laajaa tukea unionin kansalaisten keskuudessa. Lukuun ottamatta kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä ja uusiutuvien energialähteiden käyttöä koskevia tavoitteita, jotka perustuvat oikeudellisesti sitovaan kehukseen, kukin valtio on tähän mennessä voinut itse määrittellä omat tavoitteensa, jolloin tulokset ovat usein jääneet vaatimattomiksi.

3.4.1 Tavoitteiden määrällisen mittaamisen tukena ei ole laadullista arviointia: sosioekonomisen järjestelmän "älykkyyttä" ei voida mitata yksinomaan määrällisillä kriteereillä, kuten tutkimukseen suunnatut menot tai luotujen työpaikkojen määrä, vaan on otettava huomioon myös laadulliset kriteerit, kuten markkinoille saatettujen innovaatioiden ominaisuudet sekä luotujen työpaikkojen laatu.

3.5 Järjestäytyneet kansalaisyhteiskunta ei ole asianmukaisesti mukana Eurooppa 2020 -strategiassa kansallisella eikä eurooppalaisella tasolla. Tähän tilanteeseen ovat johtaneet seuraavat tekijät:

- Strategiaa koskeva tiedottaminen ja sen tunnetuksi tekeminen on vähäistä; tällä hetkellä se tunnetaan ja koetaan omaksi lähinnä sen parissa työskentelevien keskuudessa.
- Eräät jäsenvaltiot ovat haluttomia ottamaan järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan mukaan Eurooppa 2020 -strategian toimien suunnitteluvaiheeseen.
- Eurooppalaisella tasolla sekä kansallisella ja paikallisella tasolla toteutettavien kansalaisyhteiskunnan toimien väliltä puuttuu todellinen yhteys.
- Toimet, joilla vastataan kriisin seurauksiin (talouspolitiikan EU-ohjausjakson aikataulu mukaan luettuna), menevät päällekkäin Eurooppa 2020 -strategian aloitteiden kanssa, mikä vaikeuttaa strategian edistymisen ymmärtämistä ja siihen osallistumista työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskuntaa edustavien organisaatioiden näkökulmasta.
- Taloudellisten resurssien riittämättömyys ei mahdollista järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan todellista ja tehokasta osallistumista Eurooppa 2020 -strategiaan.
- Työmarkkinaosapuolten osallistuminen talouspolitiikan EU-ohjausjakson puitteissa toteutettavaan kuulemisprosessiin on eräissä maissa riittämätöntä.

⁽⁷⁾ Euroopan parlamentin tutkimus (2014) – A "traffic light approach" to the implementation of the 2011 and 2012 Country Specific Recommendations (CSRs). Talouden hallinnan tukiyksikkö.

3.6 Jäsenvaltioiden välisen tehokkaan yhteistyön ja solidaarisuuden puuttuminen on haitannut Eurooppa 2020 -strategian täytäntöönpanoa, vaikka menettelyistä on sovittu Eurooppa-neuvoston tasolla, EU:n sisällä käynnissä on lukuisia yhteistyöohjelmia ja yleisesti tiedostetaan, että Eurooppa 2020 -strategiassa määriteltyihin haasteisiin ja tavoitteisiin ei pystytä vastaamaan tehokkaasti pelkillä kansallisen tason toimilla.

3.7 Lippulaivahankkeiden avulla olisi voitu tukea ratkaisevalla tavalla unionin ja jäsenvaltioiden politiikkojen koordinoitua ja siten auttaa Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden saavuttamista, elvyttää talouskasvua ja työllisyyttä hyödyntämällä paremmin rakennerahastojen⁽⁸⁾, eurooppalaisen alueellisen yhteistyön⁽⁹⁾ ja suoraan hallinnoitavien ohjelmien mahdollisuuksia ja niiden kehitystä tukevia vipuvaikutuksia. Lippulaivahankkeiden tulisi olla nykyistä hallittavampia ja helpommin ymmärrettäviä, niiden vuorovaikutuksen tulisi olla nykyistä suurempi, eikä niissä saisi esiintyä päällekkäisyyksiä.

ETSK:N PÄÄTELMÄT JA SUOSITUKSET EUROOPPA 2020 -STRATEGIAN TODELLISTA UUDISTAMISTA VARTEN

4. Uusi viitekehys Eurooppa 2020 -strategialle

4.1 EU:n on vastattava kaksinkertaiseen haasteeseen: yhtäältä sen on toivuttava mahdollisimman nopeasti kriisistä, jonka vaikutukset ovat iskeneet rajusti unionin taloudelliseen ja sosiaaliseen järjestelmään, ja toisaalta sen on vahvistettava Eurooppa 2020 -strategian mukaista älykkään, kestävä ja osallistavan kasvun mallia Euroopan kilpailukykyä rajoittavien rakenteellisten ongelmien korjaamiseksi.

4.1.1 Tätä taustaa vasten ETSK katsoo, että on edistettävä sellaista kehitysmallia, jossa EU:n jäsenvaltiot sekä jatkavat rakenteellisia uudistuksia julkisen taloutensa tervehdyttämiseksi ja vakauttamiseksi että pystyvät samanaikaisesti toteuttamaan politiikkoja, joilla edistetään Euroopan ja sen tärkeimpien toimijoiden (työntekijöiden sekä yksityisten yritysten ja yhteisötalouden yritysten) kilpailukykyä, edistetään eurooppalaisten (aineellisten, aineettomien ja sosiaalisten) investointien määrällistä ja laadullista kasvua, luodaan enemmän ja parempia työpaikkoja sekä tuetaan sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta puuttumalla ongelmiin, jotka liittyvät korkeaan työttömyyteen ja lisääntyneeseen köyhyyteen ja sosiaaliseen syrjäytymiseen⁽¹⁰⁾.

4.1.2 Tähän olisi pyrittävä tekemällä talous- ja rahaliitosta vakautta ja nykyistä vahvempaa ja kestävämpää kasvua edistävä tekijä, vahvistamalla EU:n maailmanlaajuista houkuttelevuutta tuotanto- ja investointipaikkana, hyödyntämällä täysimääräisesti sisämarkkinoiden koko potentiaalia sen kaikissa ulottuvuuksissa, investoimalla ja valmistelemalla Euroopan taloutta tulevaisuutta varten, edistämällä yrittäjyydelle ja työpaikkojen luomiselle suotuisaa ilmapiiriä, tukemalla ympäristön kannalta kestävä kehitystä sekä vahvistamalla sosiaaliturvajärjestelmää sosiaalisiin muutoksiin ja ongelmiin vastaamiseksi.

4.2 ETSK:n mielestä Eurooppa 2020 -strategian täytäntöönpanon merkittävää uudistamista koskevassa ehdotuksessa on pohdittava perusteellisesti neljä vuotta sitten käynnistetyn strategian keskeisiä käsitteitä ja elementtejä seuraavilta osin: strategian lähtökohtana oleva kehityksen käsite; tavoitteiden, niiden saavuttamiseen tähtäävien toimintalinjojen, seurannan ja arvioinnin yksilöiminen; tehokkaan ja todellisen monitasoisen hallinnon määrittäminen strategian yhteydessä; kansalaisten ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden nykyistä vahvempi osallistuminen.

4.3 Jotta Eurooppa 2020 -strategian uudistuksen tavoitteena oleva kehitys on todella kestävällä pohjalla, on tärkeää vahvistaa kokonaisvaltaista lähestymistapaa yhdistämällä taloudelliset tavoitteet sosiaalisiin ja ympäristöä koskeviin tavoitteisiin. On edistettävä lähestymistapaa, jossa pyritään hyödyntämään kaikkia pääoman muotoja aikaan ja paikkaan suhteutettuina, sillä näin voidaan taata nykyisten tarpeiden tyydyttäminen vaarantamatta tulevien sukupolvien tarpeita.

⁽⁸⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1303/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, EUVL L 347, 20.12.2013, s. 320-469.

⁽⁹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1299/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, EUVL L 347, 20.12.2013, s. 259-280.

⁽¹⁰⁾ Ks. myös tutkimushanke osoitteessa <http://www.foreurope.eu/>

4.3.1 On ratkaisevan tärkeää, että kestävän kehityksen käsite ja sen mukaiset Eurooppa 2020 -strategian tavoitteet ovat yhteydessä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen⁽¹¹⁾ 3 artiklan 1, 2 ja 3 kohtaan, eli edistetään taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta vahvistamalla jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ja yhteisvastuuta sekä pyrkimällä kestäväan kehitykseen, jonka perustana ovat tasapainoinen talouskasvu sekä erittäin kilpailukykyinen sosiaalinen markkinatalous, jossa kiinnitetään enemmän huomiota kansalaisten hyvinvointiin ja pyritään takaamaan kilpailukyky ja täystyöllisyys.

4.3.2 Eurooppa 2020 -strategian on myös kuvastettava EU:n roolia maailmanlaajuisissa yhteyksissä. Eurooppa 2020 -strategian uudelleentarkastelu on nivottava tiiviisti yhteen Yhdistyneiden kansakuntien vuoden 2015 jälkeisen kestävän kehityksen toimintasuunnitelman⁽¹²⁾ kanssa, ja tarkistetun strategian tulee mahdollistaa maailmanlaajuisten kestävän kehityksen tavoitteiden asianmukainen täytäntöönpano EU:ssa ja EU:n toimien avulla.

4.3.3 Jotta saadaan käyntiin pitkällä aikavälillä tapahtuva siirtymä häiriöitä sietävään ja kilpailukykyiseen, resurssitehokkaaseen ja osallistavaan EU:n talouteen, unionin on ulotettava suunnittelu vuotta 2020 pidemmälle. Eurooppa 2020 -strategian uudelleentarkastelun lisäksi olisikin kiireesti käynnistettävä osallistava prosessi, jonka tuloksena olisi ainakin vuoteen 2030 ulottuva yhdenmukainen poliittinen strategia kestävällä pohjalla olevan Euroopan luomiseksi globalisoituneessa maailmassa.

4.4 Kestävän kehityksen käsitettä koskevan kokonaisvaltaisen lähestymistavan mukaisesti Eurooppa 2020 -strategiassa on painotettava nykyistä enemmän tavoitteiden laadullista ulottuvuutta. Kasvu merkitsee koon luonnollista suurenemista ja käsittää näin ollen määrällisen ulottuvuuden, kun taas kehityksellä tarkoitetaan ominaisuuksien ja mahdollisuuksien lisäämistä. Kehityksen laadullinen ulottuvuus toteutuu hyödyntämällä ja laajentamalla sosioekonomisen järjestelmän erityispiirteitä ja mahdollisuuksia.

4.4.1 Eurooppa 2020 -strategian tavoitteet on integroitava tasavertaisella tavalla – eikä enää talous- ja finanssipoliittisille tavoitteille alistettuina – uuteen talous-, ympäristö- ja sosiaalipolitiikkaa ohjaavaan rakenteeseen, erityisesti talouspolitiikan EU-ohjauksijaksosoon ja sitä kautta vuotuiseseen kasvuselvitykseen, kansallisiin uudistusohjelmiin ja maakohtaisiin suosituksiin.

4.4.2 ETSK toteaa jälleen kerran, että on välttämätöntä löytää BKT:tä täydentävä mittausjärjestelmä, jotta voidaan mitata hyväksytyjen politiikkojen vaikutusta yhteiskuntaan, kotitalouksiin ja yksilöihin⁽¹³⁾. Tässä yhteydessä on tarpeen ottaa käyttöön sosiaalinen tulostaulu ja varmistaa, että sitä todella sovelletaan talouspolitiikan EU-ohjauksijaksosoon puitteissa⁽¹⁴⁾.

4.4.3 Tätä tarkoitusta varten on kehitettävä seurantajärjestelmä, jonka perustana ovat indikaattorit ottavat huomioon kotitalouksien käytössä olevat tulot, elämänlaadun, ympäristön kestäväpohjaisuuden, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden sekä nykyisten ja tulevien sukupolvien terveyden ja hyvinvoinnin kokonaisuutena. ETSK:n mielestä uuden seurantajärjestelmän toteuttamista ja hallinnointia varten olisi aiheellista perustaa uusi rakenne, jossa asianosaiset instituutiot ovat mukana.

4.5 Eurooppa 2020 -strategia voi onnistua ainoastaan, jos sillä on monitasoinen hallintorakenne, jonka avulla vastataan edessä oleviin lukuisiin haasteisiin, ja jos yleiset, eurooppalaisella tasolla sovitut suuntaviivat johtavat konkreettisiin toimiin valtiollisella ja alueellisella tasolla.

4.5.1 Tässä yhteydessä on vahvistettava EU:n talouspoliittista ohjausta yleisellä tasolla ja erityisesti talous- ja rahaliiton osalta liittämällä se Eurooppa 2020 -strategiaan. Näin voidaan taata rakenteellisten uudistusten täytäntöönpano, kun jäsenvaltiot omaksuvat ne tehokkaasti ja sitoutuvat niihin. Olisikin tähdättävä todelliseen yhteistyöhön Eurooppa-neuvostolle, kilpailukykyneuvostolle, komissiolle ja Euroopan parlamentille kuuluvien ohjaus-, jako- ja valvontatehtävien puitteissa.

4.5.2 Jäsenvaltioiden on otettava asianmukaisesti huomioon Eurooppa-neuvoston hyväksymät maakohtaiset suositukset laatiessaan vuotuisia kansallisia strategioitaan kansallisten uudistusohjelmien pohjalta sekä tehdessään talousarvioon, rakenneuudistuksiin ja työllisyys- ja sosiaalipolitiikkaan liittyviä päätöksiä.

⁽¹¹⁾ EUVL C 83, 30.3.2010

⁽¹²⁾ <http://sustainabledevelopment.un.org/index.php?menu=1561>

⁽¹³⁾ EUVL C 181, 21.6.2012, s. 14–20.

⁽¹⁴⁾ Talous- ja rahaliitolle vahvempi sosiaalinen ulottuvuus, COM(2013) 690 provisoire

4.6 Järjestäytyneelle kansalaisyhteiskunnalle on annettava nykyistä vahvempi rooli eurooppalaisten politiikkojen suunnittelun ja täytäntöönpanon eri vaiheissa. Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden saavuttamista on tuettava vahvistamalla kansalaisyhteiskunnan roolia ja osallistumista vuotuisen kasvuselvityksen, kansallisten uudistusohjelmien ja maakohtaisten suositusten laatimiseen. Tätä varten tulisi tehostaa ja nopeuttaa talouspolitiikan EU-ohjausjakson aikataulua siten, että järjestäytyneelle kansalaisyhteiskunnalle annetaan mahdollisuus ilmaista oikea-aikaisia huomioita silloin, kun päätöksentekoprosessiin on vielä mahdollista vaikuttaa tehokkaasti. Tämä on taattava strategian kolmella hallintotasolla: eurooppalaisella, valtiollisella ja alueellisella.

5. Monialaiset ja alakohtaiset politiikat Eurooppa 2020 -strategian tukena

5.1 Jotta Eurooppa 2020 -strategia olisi kilpailukykyä ja yhteenkuuluvuutta edistävä väline Euroopan kestävän ja osallistavan talouskasvun tukena seuraavien viiden vuoden aikana, ETSK pitää välttämättömänä kokonaisvaltaista strategiaa, joka koostuu **monialaisista** (eli horisontaalisista) ja **alakohtaisista** (eli vertikaalisista) **politiikoista**.

5.1.1 **Monialaisten** (eli horisontaalisten) **politiikkojen** avulla on luotava edellytykset sille, että voidaan hyödyntää Euroopan kilpailukykyyn elvyttämisen kannalta tärkeimpiä toimijoita: **työntekijöitä, yrityksiä ja yhteisötalouden yrityksiä**.

5.1.2 **Alakohtaisten** (eli vertikaalisten) **politiikkojen** tulee muodostaa pilarit, joiden kautta taataan Eurooppa 2020 -strategian tehokas uudelleenkäynnistäminen seuraavilla toimilla: **teollisuuspolitiikan** elvyttäminen, **energiapolitiikan** yhdenmukaistaminen, **tutkimuksen ja innovoinnin** vahvistaminen sekä niiden **EU:n kilpailukykyä vahvistavien tekijöiden** edistäminen, **jotka liittyvät sosiaaliturvajärjestelmään ja köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjuntaan** ⁽¹⁵⁾.

5.2 **Työntekijöiden** sekä **yksityisten yritysten** ⁽¹⁶⁾ ja **yhteisötalouden yritysten** ⁽¹⁷⁾ tulee olla uudistetun Eurooppa 2020 -strategian **monialaisten politiikkojen** keskeisiä toimijoita.

5.2.1 **Työmarkkinaosapuolten** kannalta Eurooppa 2020 -strategian painopisteistä etusijalle on asetettava laadukkaiden työpaikkojen luominen, sillä näin voidaan puuttua työmarkkinoiden kasvaneeseen segmentoitumiseen ja työttömyyteen.

5.2.1.1 Koulutus-, uudelleen koulutus- ja jatkokoulutusjärjestelmät on mukautettava työmarkkinoiden tarpeisiin ja kehitykseen.

5.2.1.2 On aiheellista edistää yrittäjyyskoulutusta sekä uudenlaisten lähestymistapojen ja koulutusjärjestelmien kehittämistä, jotta kansalaisille annetaan asianmukaiset taidot inhimillisen pääoman hyödyntämiseen.

5.2.1.3 On tärkeää hyödyntää ja tukea julkisten työvoimapalvelujen roolia neuvonnassa sekä työelämään pääsyn tai paluun helpottamisessa.

5.2.1.4 On ehdottoman tärkeää vahvistaa työllisyyttä tukevia toimia erityisesti, kun on kyse nuorista, työmarkkinoilta korkeassa iässä syrjäytyneistä, naisista ja vammaisista. On myös kiinnitettävä enemmän huomiota niiden henkilöiden työllisyyteen liittyviin ongelmiin, jotka ovat työmarkkinoiden ulkopuolella eivätkä näy virallisissa tilastoissa (kodittomat, asunnottomat, romanit jne.)

5.2.1.5 Eurooppa 2020 -strategiaan olisi sisällytettävä uusi tavoite: nuorisotyöttömyyden vähentäminen 50 prosentilla vuoteen 2020 mennessä.

5.2.2 **Yritysten** ja erityisesti pk-yritysten osalta on edistettävä modernia yrityskulttuuria, joka perustuu eurooppalaisessa pk-yrityksiä tukevassa *Small Business Act* -aloitteessa ⁽¹⁸⁾ ja Yrittäjyys 2020 -toimintasuunnitelmassa ⁽¹⁹⁾ määriteltyihin painopisteisiin ja jonka avulla yrityksiä autetaan hyödyntämään EU:n rahoituksen ja teknologisen innovoinnin tarjoamat mahdollisuudet kilpailukykyyn ja työllisyyden edistämiseen.

⁽¹⁵⁾ Yksityiskohtaisempi analyysi ehdotetuista toimenpiteistä: ETSK (2014), mt.

⁽¹⁶⁾ Termillä tarkoitetaan tässä kaikkia yrityksiä niiden muodosta (vapaa tai itsenäinen ammatinharjoittaja, työntekijöitä työllistävä yritys, yhteiskunnallinen yritys) tai koosta (mikro-, pienet, keski- ja suuryritykset) riippumatta.

⁽¹⁷⁾ Yhteisötalous kattaa sekä pk- ja suuryritykset että osuuskunnat, keskinäiset yhtiöt, järjestöt, säätiöt, sosiaalialan kansalaisjärjestöt jne.

⁽¹⁸⁾ Eurooppalaisia pk-yrityksiä tukeva aloite ("Small Business Act"), COM(2008) 394 final/2.

⁽¹⁹⁾ EUVL C 271, 19.9.2013, s. 75–80.

5.2.2.1 Tässä yhteydessä on turvattava talouden toimijoille edellytykset kilpailla markkinoilla, joilta on poistettu liialliseen byrokraatiaan sekä epäterveisiin ja sääntöjenvastaisiin menettelyihin ja toimintatapoihin liittyvät häiriöt.

5.2.2.2 Lisäksi olisi selvitettävä mahdollisuutta kehittää pk-yrityksille suunnattuja erityisiä tukimuotoja⁽²⁰⁾ tiettyjä erityistarpeita varten: yritystoiminnan aloittaminen, kansainvälistyminen, rahoituksen hankkiminen pääomamarkkinoilta, tutkimus, kehitys ja innovointi.

5.2.3 Yhteisötalouden yritykset ovat Euroopan sosiaalisen mallin kulmakiviä, sillä ne ovat varsinkin paikallis- ja aluetasolla sosiaalisen innovoinnin moottoreita ja edistävät työpaikkojen luomista, kestäväää kasvua sekä yhteenkuuluvuutta. Ne ottavat käyttöön uusia ja joustavia menetelmiä palvelujen tarjoamiseen ja innovointiin tuotteiden, prosessien ja organisoiminnin kannalta.

5.3 Eurooppa 2020 -strategian tehokas uudelleenikäynnistäminen on kiinni siitä, miten seuraavien **alakohtaisten politiikkojen** toteuttamista pystytään edistämään.

5.3.1 EU:n tuotantojärjestelmän kilpailukykyä voidaan parantaa **käynnistämällä uudelleen eurooppalainen teollisuuspolitiikka**. EU:n on saatava järjestelmänsä kilpailukyky takaisin, mikä edellyttää omaa teollisuuspolitiikkaa. Valmistusteollisuuden osuus BKT:stä on saatava nousemaan takaisin 20 prosenttiin (vuonna 2012 se oli 15,3 prosenttia).

5.3.1.1 Tarvitaan teollisuuspolitiikkaa, jonka avulla

- edistetään arvoketjun strategista integrointia eri aloilla: valmistusteollisuus, maatalousteollisuus, palvelut
- vahvistetaan huipputeknologian ja keskitason teknologian teollisuutta sekä osaamisintensiivisiä palveluita
- pyritään luomaan eurooppalaiset markkinat, jotka kykenevät takaamaan tasapuolisen kilpailun keskitasoista tai korkeaa ammattitaitoa edellyttävissä tehtävissä sekä edistämään keskipitkälle tai pitkälle erikoistuneiden työntekijöiden ja vapaiden ammatinharjoittajien sekä palvelujen liikkuvuutta
- edistetään pitkälle erikoistuneita toiminnallisia yhteyksiä julkisen sektorin sekä osaamisintensiivisiä palveluja tarjoavien toimijoiden välillä julkisen sektorin tuottavuuden parantamiseksi ja vahvistamiseksi
- hyödynnetään "vihreän talouden" tarjoamat kehitysmahdollisuudet ja tuetaan EU:n ekologista siirtymää kohti sellaista tuotannon ja kulutuksen mallia, joka on kestävään kasvun periaatteen mukainen (kytkemällä se vuoden 2015 jälkeiseen kestävään kehityksen tavoitteita koskevaan toimintasuunnitelmaan⁽²¹⁾)
- kehitetään strategista "sinisen talouden" alaa innovoinnin avulla, jotta tärkeimpiin arvoketjuihin (sininen teollisuus, sininen logistiikka, sininen matkailu, sininen elintarvikeala, sininen energia, siniset resurssit) liittyvät kehitysmahdollisuudet muutetaan taloudellisiksi, ympäristöön liittyviksi ja sosiaalisiksi eduiksi eurooppalaisille yrityksille ja kansalaisille.

5.3.2 On ehdottoman tärkeää **edistää EU:n yhteistä energiapolitiikkaa**. Kun otetaan huomioon energian perustavanlaatuiset vaikutukset talouteen, vakavasti otettavaa teollisuuspolitiikkaa ei voi suunnitella ilman yhteisiä periaatteita, joita ovat mm. seuraavat:

- energian hintaerojen mukauttaminen ja pienentäminen
- energian sisämarkkinoiden edellytysten parantaminen
- riippuvuuden vähentäminen unionin ulkopuolisesta energiasta
- uusiutuvien energialähteiden kehittäminen.

⁽²⁰⁾ ETSK viittaa vapaiden ammattien erityistarpeita tutkivan Euroopan komission työryhmän 12. maaliskuuta 2014 julkaisemaan kertomukseen *Action Lines: Bolstering the business of liberal professions*.

⁽²¹⁾ <http://www.wfuna.org/post-2015>

5.3.3 **Tutkimus- ja innovointipolitiikkojen kehittäminen, tieto- ja viestintätekniikan hyödyntäminen sekä talouden digitalisoituminen** ovat aloja, jotka tarjoavat merkittäviä mahdollisuuksia Euroopan kilpailukyyn elvyttämiseen. Niiden yhteydessä voidaan ottaa käyttöön uusia tehokkaita ja toimivia yhteistyön muotoja julkisen ja yksityisen sektorin välillä.

5.3.3.1 Tältä osin ETSK katsoo, että olisi

- edistettävä joustavia ja dynaamisia julkisia elimiä, jotka kykenevät tukemaan keskipitkän ja pitkän aikavälin rahoitusmahdollisuuksia tarvittavien yhteyksien luomiseksi tieteen ja elinkeinoelämän välille
- pyrittävä hyödyntämään tieto- ja viestintätekniikkaa välineenä, jonka avulla edistetään talouden toimijoiden dynaamisuutta (pk-yritysten kasvu on nopeampaa, mikäli ne ottavat nämä tekniikat käyttöön)
- lisättävä tutkimus-, kehitys- ja innovointitoimintaan suunnattua taloudellista tukea sekä tuettava kaikissa jäsenvaltioissa yliopistojen, tutkimuslaitosten ja yritysten välisen yhteistyön kehittämistä
- edistettävä talouden digitalisointia, joka tarjoaa mahdollisuuden kytkeä yksityiset intressit yleiseen etuun, sillä sen ansiosta yritykset kykenevät hyödyntämään täysimääräisesti markkinoiden tarjoamat mahdollisuudet samalla, kun kansalaiset saavat käyttöönsä uusia tuotteita ja julkisia digitaalipalveluja.

5.3.4 ETSK:n mielestä olisi edistettävä niitä **kilpailukykyä vahvistavia tekijöitä, jotka liittyvät sosiaaliturvajärjestelmään**. Tehokkaat hyvinvointipolitiikat voivat olla erityisen merkittävä tekijä EU:n kilpailukyyn elvyttämiseksi, sillä näin taataan ympäristö, jossa yksilötasolla kohtuuttomat riskitekijät (kansalaisille) minimoidaan erityisten hyvinvointipolitiikkojen avulla. On vahvistettava työterveyden ja -turvallisuuden suojeluun tähtääviä toimia. ETSK pitää perustavan tärkeänä, että vammaisten osallisuuteen⁽²²⁾ ja tasa-arvonäkökulmaan⁽²³⁾ kiinnitetään nykyistä enemmän huomiota ja estetään kaikenlainen syrjintä ja syrjäytyminen, joka perustuu rotuun tai etniseen alkuperään, ikään, uskontoon ja seksuaaliseen suuntautumiseen.

5.3.4.1 Väestön ikääntymistä koskevien ennusteiden⁽²⁴⁾ valossa on ehdottoman tärkeää noudattaa väestörakenteen muutokseen liittyviä sitoumuksia ja jos mahdollista, vahvistaa niitä. Jotta väestörakenteen muutokseen liittyvät myönteiset näkökohdat hyödyttäisivät sekä ikääntyviä että koko yhteiskuntaa, on olennaisen tärkeää, että ihmiset voivat ikääntyä terveinä ja kokematta turvattomuutta⁽²⁵⁾.

5.3.4.2 ETSK:n mielestä talouspolitiikan toimenpiteitä olisi aina edelletävä sosiaalisten vaikutusten arviointi, jotta minimoidaan sellaiset toimenpiteet, jotka lisäävät köyhyyttä tai sosiaalista syrjäytymistä.

5.3.4.3 Lisäksi olisi edistettävä kokonaisvaltaista aktiivisen osallisuuden strategiaa, jolla pyritään takaamaan

- riittävä toimeentulotuki
- osallisuutta edistävät työmarkkinat
- laadukkaiden työpaikkojen ja palvelujen saatavuus sekä sosiaalisen innovoinnin edistäminen
- yhteisötalouden laajentaminen strategisille hoito- ja tukipalvelujen aloille.

5.4 ETSK katsoo, että Eurooppa 2020 -strategian tueksi olisi kehitettävä kunnianhimoisen suunnitelma aineellisista ja aineettomista infrastruktuuri-investoinneista ja sosiaalisista investoinneista, joilla pyritään yksinomaan elvyttämään EU:n kilpailukykyä⁽²⁶⁾. Neuvoston tulee hyväksyä suunnitelman rahoittamiseen tarvittavat lisämäärärahat, ja komission tulee valvoa sen tehokkuutta ja tuloksellisuutta samalla kun se valvoo kunkin maan omia rakenneuudistuksia.

⁽²²⁾ Euroopan vammaisstrategia 2010–2020: Uudistettu sitoutuminen esteettömään Eurooppaan, COM(2010) 636 final.

⁽²³⁾ Naisten ja miesten tasa-arvostrategia vuosiksi 2010–2015, COM(2010) 491 final.

⁽²⁴⁾ Väestön ikääntymistä käsittelevä Euroopan komission kertomus, 2012.

⁽²⁵⁾ EUVL C 51, 17.2.2011, s. 55–58.

⁽²⁶⁾ Kuten Euroopan komission puheenjohtajakandidaatti Jean-Claude Juncker on ehdottanut. Poliittiset suuntaviivat seuraavalle Euroopan komissiolle, 15. heinäkuuta 2014, Strasbourg.

ETSK toistaa tässä yhteydessä hiljattain antamassaan lausunnossa⁽²⁷⁾ esitetyt ehdotukset, jotka koskevat yhtiöiltä jäsenvaltioiden julkisten investointien tärkeyttä ja toisaalta säästötoimien lieventämistä tai väliaikaista keskeyttämistä kriisin vallitessa.

ETSK kehottaa tämän mukaisesti soveltamaan vakaus- ja kasvusopimuksen sääntöjä niin joustavasti kuin taloudellinen ja sosiaalinen tilanne vaatii.

5.4.1 Aineelliseen infrastruktuuriin kohdistuvien investointien on rakennettava kahden pilarin varaan. Ensinnäkin on taattava sekä rakennusperinnön, historiallisen perinnön ja asutuskannan että liikenneverkkojen (rautatiet-, maantie- ja meriliikenteen) ylläpito, kunnostaminen ja nykyaikaistaminen. Yhtä tärkeää on Euroopan hydrogeologisen järjestelmän ja rannikkoekosysteemien ylläpito ja suojeleminen. Toinen toimintalinja koskee aineettomaan omaisuuteen tehtäviä investointeja, jotka liittyvät tieto- ja viestintätekniikan verkkojen kehittämiseen. Tämän investointisuunnitelman rahoitus voidaan varmistaa Euroopan investointipankin osallistumisen kautta laskemalla liikkeeseen erityisiä eurooppalaisia joukkovelkakirjoja sekä toteuttamalla monivuotisen rahoituskehityksen 2014–2020 tarkistus suunnitellusti vuonna 2016.

5.4.2 Sosiaalisten investointien avulla on pystyttävä torjumaan köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä sekä edistämään työllisyyden elpymistä Euroopassa. Investointisuunnitelman olisi oltava suuruudeltaan 2 prosenttia BKT:stä, mitä ei tule laskea alijäämään, ja sen toteuttamista on valvottava tehokkuuden ja toimivuuden varmistamiseksi. Suunnitelma voisi painottua seuraavasti: terveyspalvelut; hoito- ja tukipalvelut, jotka liittyvät kiinteästi jäsenvaltioiden väestökehitykseen; koulutus- ja uudelleen koulutusjärjestelmien vahvistaminen; sosiaalinen asuntotarjonta jne. Rahoitus, jota ei tule laskea alijäämään, voidaan taata rahoitusmarkkinaveron avulla.

Bryssel 15. lokakuuta 2014

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE*

⁽²⁷⁾ ETSK:n 9. heinäkuuta 2014 antama lausunto ”Talous- ja rahaliiton toteuttaminen – Euroopan talous- ja sosiaalikomitean ehdotukset unionin uutta lainsäädäntökautta silmällä pitäen”, esittelijät Joost van Iersel ja Carmelo Cedrone, ei vielä julkaistu EUVL:ssä.